

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата у Львові в агенції дневників пасажа Гавемана ч. 9 і в ц. к. Старостах на провінції:

на цілий рік К.	4 80
на пів року „	2 40
на чверть року „	1 20
місячно . . . „	— 40

Поодинокое число 2 с.
З поштовою пере-
сылкою:

на цілий рік К.	10 80
на пів року „	5 40
на чверть року „	2 70
місячно . . . „	— 90

Поодинокое число 6 с.

Виходить у Львові щодня (крім неділь і гр. кат. свят) о 5-ій годині по полудні.

Редакція і Адміністрація: уляця Чарнецького ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за вложенем оплати поштової.

Рекламації незапечатані вільні від оплати поштової.

Промова делегата Барвіньського

в бюджетовій комісії делегації в загальній розправі над бюджетом міністерства війни 28. мая 1901 р.

Висока комісія! Я зголосив ся до слова, щоби в загальній розправі над бюджетом міністерства війни висловити деякі жадання і потреби руского народу а особливо селянства, які маю честь тут заступати і звернути на се бачність С. Е. міністра війни. Вправді не можу тут нічого майже нового навести, бо се переважно давні жадання і потреби населеня, які оно звертає до військової управи і які я мав нагоду неодн раз у В. Делегації обговорювати. Хоч військова управа сі жадання лише в часті і в незначних розмірах узгляднила, уважаю се моім обовязком їх знов поновити і горячо поручити прихильній розвазі і можливному узглядненю військової управи.

Яко заступник селянства, котре в Галичині наслідком некористних господарских відносин находить ся в дуже сумнім положеню і ледво може двигати теперішні податкові тягарі, мушу передовсім з доволенем зазначити, що військова управа при уложеню сегорічного военного бюджету поводувала ся більшою ошадністю як минулих літ. Треба вправді признати, що великодержавне становище нашої монархії і відповідне тому вистачене нашого війська вимагає певних жертв, але й сего не можна заперечити, що податкова сила населеня дійшла до самого краю спроможности і для-

того годить ся се тут особливо зазначити, що міністерство війни, рахуючи ся з обставинами, при уложеню бюджету обмежило ся.

А тепер позволю собі після сеї замітки перейти до потреб і жадань руского населеня а особливо селянства.

Кілька раз, в перше в р. 1894 обговорював я в В. Делегації становище гр. кат. військових капелянів і виказував на основі органичних постанов виданих в 1883 і 1892 р. для військового душпастирства, що греко-кат. військові капеляни укорочені в своїх правах, бо жаден з них мимо літ служби, здібностей, заслуг і інших військовими властями признаних чинностей в часі спокою і в війні не може стати військовим парохом, бо є гр. кат. обрядом. Я також виказував, що греко-кат. військові капеляни що-до прав упосліджені більше як навіть православні і протестантські капеляни, бо в метрикальних і супружких справах військових осіб не мають ніякої власти і мусять в сих справах все звертати ся до римско-католич. пароха.

Греко-католич. галицький єпископат відносив ся в тих справах до міністерства війни і представляв, що сі органічні постанови тим прикрийші для греко-кат. військових капелянів, позаяк військо XI корпусової области доповняє ся з греко-кат. диєцезій, львівської і станиславської, де числові відносини греко-кат. населеня до римско-католического мають ся так, як 5 : 1. Однак сі представлення міністерство війни узгляднило лише о стілько, що утворило одну посаду військового протоєрея в VIII разі, яку має тепер руский військовий капелян.

Що-до інших прав рускі військові капеляни поставлені навіть гірше, як православні і протестантські, хоч нема ніякої справедливої причини відказувати їм рівнорядного становища.

Між розданими нам пропозиціями є також одна, що містить відповіді міністра війни на ухвалені делегацією резолюції, а між ними також відповідь на порушувану мною давнійше і тепер справу становища греко-кат. капелянів військових. Міністерство війни зазначає вправді, що при аванзі передовсім є мірдайнні рангові відносини, але що-до утвореня бодаї одної посади гр. кат. військового пароха супротивляє ся, бо після его погляду, могло би приключити ся, що греко-кат. військовий капелян румунської народности міг би дістати ся на посаду військового пароха в Галичині. Отже щоби сей случай не міг приключити ся, мають бути греко-кат. капеляни з гори виключені від посади пароха. Думаю, що сей аргумент не дасть ся погодити з засадою, висказаною міністром війни, що при аванзі передовсім є мірдайнні рангові відносини. Зрештою, як вже замічено, греко-кат. військові капеляни упосліджені навіть в порівнаню з православними і протестантськими капелянами. Особливо ж у війську не повинна бути переповню в аванзі ані народність, ані релігія, і для того сподіваю ся, що міністерство війни не буде опирати ся сему справедливому і оправданому жаданю, возьме ще раз під зріду розвагу се питане, і в найближшій будуччині доведе до успішної полагоди.

Доторкнувши ся справи військового душпастирства, позволю собі звернути увагу вій-

НОВОМОДНІ ЖЕНЩИНИ.

(З англійського.)

(Дальше.)

Було би хибно добачувати в Едиті „Льоні“ ворт тип англійської молоді дівчини, хоч она аж до свого шіснадцятого року життя виховувала ся так само як і єї землячки з „горішних десяти тисяч“. Она була одиначкою у свого батька, котрий страгив жінку, коли Едита була ще маленькою дівчинкою, і так під впливом батька виробив ся з неї якийсь свого рода характер, мішанина трохи жіночої ніжності і чутства, трохи мужескої бистроті духа і купецької підприємчивости.

Старого Джона „Льоні“ ворта знали межі богачами в „Льондоні“ яко найбогатшого, котрий ніякому підприємству не відмовив своїх капіталів, скоро оно лиш після погляду знатоків було жизненне. Лиш повинно оно було великим бути, бо „дрібничками на яких кілька тисячів фунтів штерлінгів“ „Льоні“ ворт не займав ся. Від коли послідна губернантка Едити відійшла, їздила донька з своїм батьком світамп. Так була она вже кілька разів в Америці, раз їздила з ним до Канади, а відтак коли їздили до Австралії, обікала цілу землю до вкола. З того життя разом, виробили ся межі батьком а донькою такі відносини, як би межі товаришами, а старий клав велику вагу

на гадку Едити, хоч сам не хотів признавати ся до того.

Дружба межі Джоном Кеніоном а Едитою „Льоні“ ворт доспіла так борзо, що ще того самого дня, коли Уентворт так різко розмовив ся з панною Дженні Брюстер, і они обоє обговорювали також справу копалень, але що правда в зовсім инший спосіб. Кеніон звирив ся молодій дівчині, що й его бажання і надії зависять від одної копальні, котру оба молоді мужчини оглядали в Канаді.

Була то копальня лищика, котра зле рентувала ся, і для того єї властители „Austrian Mining Company“, котрих агенти з Кеніоном говорили, мали єї продавати. Кеніона бистре око доглянуло зараз, що той білий мінерал, котрий уважано за випадок, мав далеко більшу вартість, як лищик, котрий добували, і для того ціна, яку правив заступник товариства, Ван Брент, була дуже низька. Отже стало ся так, що оба молоді мужчини везли з собою до Англії писемно, в котрім їм Ван Брент дозвляв опцію па трі місяці, значить ся, що они, коли би хтось хотів купити копальню, мали через три місяці на першій місяці право купити єї за означену ціну.

Коли Кеніон розповів то панні „Льоні“ ворт, то она сказала до него:

— Ну, коли гадаєте, що тота копальня така рентовна, то не можете мати ліпшого спільника, як мій батько. Він мав гадку приступити тепер до великого підприємства будівельного; але що оно розбило ся, то він приступить охотно до иншого доброго підприємства. Кількож би Вам треба капіталу?

— Я гадаю, що яких 50.000 фунтів штерлінгів — відповів Кеніон, і аж страшно почервонів ся, коли собі погадав, що подав більше, як два рази так велику суму, якої було потреба. Але Уентворт і він були обрахували. Що навіть і при 50.000 фунтах можна би ще дуже значну платити дивіденду. Віп гадав, що молода дама страшно перепудить ся такої суми, і для того здивував ся не мало, коли Міс „Льоні“ ворт відповіла:

— 50.000 фунтів! Тільки всего? То я побоюю ся, що мій батько не схоче до того взяти ся, бо він приступає лиш до великих підприємств. Товариство з капіталом 50.000 фунтів то не для него.

— Ви говорите о 50.000 фунтах як колиб о якийсь дрібничці — сказав на то Кеніон — а мені здає ся, що то величезна сума.

— Ви мабуть не богаті? — спитала дівчина з цікавостю.

— Ні — відповів молодий мужчина — куди мені до того!

— Та я охотно поговорю об тим з моім батьком — говорила Едита дальше. — Але ледви чи то що pomoже. Може би то було щось для Віллема, а Ви ще мого свояка не знаєте?

— Чи то може той молодий мужчина, що при столі сидить коло Вас?

— Той сам. Цілий прочий час сидить він мабуть в комнаті для курців, бо я его ніколи не виджу на покладі. Він занятий у мого батька і ми обоє хотіли би, щоби він чогось їмив ся; для того мій тато взяв его з собою до Америки. Але годі заінтересувати его якоюсь справою і додати єму охоти до неї. Америка єму

скової управи на події, які можуть образити релігійні чувства жовнірів і населення, а при тім населення може думати, що військова управа відносить ся байдужно до таких надуживань.

Так я, як і мої товариші, не раз в делегації згадували про випадки варушення релігійних чувств, а особливо о тім, що в західній Галичині, де населення і жовніри переважно або в значній частині належать до греко-кат. обряду, нараз в рускі свята відбувають ся військові вправи, а се викликає прилюдно со-блазв між населенням, а у жовнірів образжує і притуплює їх релігійні чувства. Я сам був свідком, як сего року в руский великодний понеділок, саме перед полуднем, отже під час торжественного богослуження, жовніри з 80 полку піхоти, котрий доповняє ся з Золочівщини (отже з рускої околиці), машерували з касарні Франц-Йосифа на муштру, а рівночасно канонери, котрі доповняють ся з львівського округу (отже також переважно руского обряду), вертали до артилерійської касарні з вправ в їзді. Проживало випадково недалеко обидвох касарень, і мушу признати ся, що та подія, якій я з кількома Русинами тоді приглядав ся, зробила на нас вельми пригробляюче вражіння. Можна собі подумати, які чувства і вражіння переймають жовніра, котрого замість вислати в найбільше рокове свято до церкви, женуть на муштру. Такі случаи трапляють ся часто в західній Галичині. Не хочу тут підсувати настоятелям злої волі, бо в значній частині причини сего треба глядіти в незнаю руского календаря, але і в такім случаем сего оправдати не можна. Міністер війни у відповідях на резолюцію, поставлену в справі обходження руских свят, які в порозумінню з єпископством приписано до обходження в війську, завважив вправді, що видав відповідне розпоряджене, але я прошу, щоби се розпоряджене ще пригадати і строго виконувати.

А тепер перейду до справи обговорюваної від трьох десятків літ в обидвох делегаціях і в посольській палаті, котра вимагає остаточної полагоди. Се є видане з всіх сторін голосно вимаганого нового військового закона карного і карного поштування, відповідного духови часу і поштуваню. Міністерство війни обіцяє і заповідає видане нового карного закона і поштування від многих літ, але находить щораз нові трудности і перепони. Хоч я не задивляю ся рожево на сю справу і не сподіваю ся, щоби по виданню такого закона настали ідеальні від-

носини у війську з чисто людських причин, однак думаю, що нарікання на збитковане над жовнірами значно зменшилиби ся і що не мали-б ми дражливих і довгих розправ бодай в таких розмірах в радї державній, як се є досі.

На останку маю ще два домаганя нашого селянства висловити. Одно я сам в делегації не раз вже обговорював — се є урльоповане селянських синів на час жнив. Звичайно покликуюмо ся на військові установи в Німеччині, уважаючи їх не без підстави в многих річах звірцевими. Отже, о скільки знаю, є в Баварії така установа, що селянські сини дістають тритиждневий урльоп на час жнив. Думаю, що сей приклад гідний наслідування і особливо для рільничих країв нашої держави має важне значіння. Коротко тривалі жнива се найважнійша хвиля для селянина, коли він може щось заробити і на цілий рік придбати. Кожда робоча сила є в тій хвилі подвійно дорога і для господаря пожадана, а Є. Е. п. Міністер війни зеднав би собі вдяку всіх селян, колиб дозволив на 2- до 3-тижднєві урльопи селянським синам на час жнив, але з уряду, щоби уникнути непотрібної писанини, подань і інших заходів, що лише справу проволікають.

Друга справа се жалоби селян, що за шкоди заподіяні їм в полію наслідком маневрів, дістають дуже скупу винагороду, і на се мусять не раз довго ждати. Коли населення поносить для держави такі тяжкі податки, а тим причиняє ся до удержання і видосконалення війська, коли приносить державі в жертву своє майно і кров, то повинно бути обовільно обовязком міністерства війни звачати на потреби і домаганя населення, і відносити ся до них прихильно. Поручаю отже згадані тут домаганя прихильности міністра війни.

Новинки.

Львів дня 31 го мая 1901.

— **Іменована.** П. Намістник іменовував канцелярського намістництва. В. Родичкевича, офіціалом намістництва, а канцелярського намістництва Поевфа Сивця і Стан. Виспянського повітовими секретарями, вкінці судового канцелярського Гр. Круку і податкового ад'юнкта Ів. Токара канцелярськими наміст-

ництва. Далше іменував п. намістник оглядачів звірат і звірачих продуктів Андр. Сагана і Стан. Вагнера та асистента катедри львівської академії ветеринарії Вінк. Жука повітовими ветеринарними, а ветеринарів Бр. Мендльовського, Меч. Далькевича і Ів. Франкевича оглядачами звірат і звірачих продуктів.

3 „Просьвіти“. В місяцях марті і цвітні 1901 р. вислано до намістництва подання о за-сноване нових читалень „Просьвіти“ в отсих громадах: А) В місяці марті: 1) у Вульці бережанського повіта, 3) Данах бобрецкого повіта, 3) Глебівці богородчанського повіта, 4) Долині долиньського повіта, 5) Сидорові гусятинського повіта, 6) Хотинці яворівського повіта, 7) Дебеславцях коломиїського повіта, 8) Кобаках косівського повіта, 9) Малехові львівського повіта, 10) Коростні перемішлянського повіта, 11) Зарванці підгаєцького повіта, 12) Залучу („Долишній Кут“), 13) Задубрівцях і 14) Рожкові („Заріка“) святинського повіта, 15) Коршилівці скалатського повіта, 16) Мужелю сокальського повіта, 17) Топільницях старо-самбірського повіта, 18) Варваринцях терембовельського повіта, 19) Дижаві заліщицького повіта, 20) Іцивцях збаражського повіта, 21) Сервцях золочівського повіта. — Б) В місяці цвітні: 1) в Ятвигях і 2) Водниках бобрецкого повіта, 3) Новосілках яз. бучацького повіта, 4) Жабі-Льбях косівського повіта, 5) Печені перемішлянського повіта, 6) Галичч і 7) Крилоці станиславського повіта, 8) Лімні і 9) Волчу турчанського повіта, 10) Пиркові заліщицького повіта, 11) Липині і 12) Волі Високої жовківського повіта. — Всіх читалень „Просьвіти“ є тепер 1.000. Нових членів прийнято до „Просьвіти“ в місяці марті сего року 150, а в цвітні 62. Всіх членів від заснованя „Просьвіти“ вступило 13.651.

— **Опера Падеревського „Манру“** мала незвичайне powodжене в Дрезні, як доносить телеграми. По першій актї викликано композитора на сцену і серед грімких оплесків вручено ему кілька лаврових вінців. „Манру“ має викликувати у слухачів дуже сильне вражіння, а деякі сцени прямо поривають.

— **Засипаний на смерть.** З Перемішлян доносить: Шістьдесятилітній селянин Поевф Глогівський і 31-літня селянка Анна Марків пішли дня 24-го мая конати глину в місце властими заборожене. В хвилі коли були зайняті копанням, відорвав ся кусень глини і засипав обоїх. Глогівський погіб на місці, Маркову удало ся ще виратувати.

не сподобали ся, мабуть для того, що ему там пиво не смакувало.

— Табо пиво таки дійсно не добре — потвердив Кенйон усміхаючись.

— На великий случай я Вас познакомлю з Вільямом, а тогди будете могли обговорити справу. Мій батько тишив би ся дуже, як би він взяв участь до утвореня якогось нового товариства.

Едита. Льюїсворт попрацала ся відтак з Кенйоном, а той побув ще якийсь час на покладі, дожидаючи свого приятеля, щоби розповісти ему, що суть добрі вигляди позискати нового спільника. Колиж Уентворт дав довго на себе ждати, пішов Кенйон до компанії для курців в тій надії, що там его знайде. Але ані там ані в салоні его не було. Кенйон вернув назад на поклад і здивував ся, коли побачив, що Міс Брюстер сидить сама одна і читає якусь повість.

— Чи не виділи Ви мого приятеля Уентворта? — спитав він чемно молоду даму. Она відложила книжку, глянула на него і відповіла:

— Я его недавно тому виділа, але не знаю, де він подів ся. Може єсть в своїй каюті. — Відтак стала знов читати спокійно далше.

Кенйон зішшов на долину і отворив двері до їх спільної каюті. Аж ось побачив він Уентворта, як той сидів на софі і взяв ся руками за голову. Кенйоном аж кинуло, коли побачив, що его товариш якийсь блідий і згризачив; прискочив мерщій до него і спитав переляканим голосом:

— Господи, а тобїж що Джордже? — Що тобї стало ся? Кажі! Говори!

Уентворт видивив ся на хвильку, але его очи стояли стовпом, а замість щось відповісти лиш застогнав важко.

Глава шеста.

— Скажиж бо, що стало ся? — повторив Джон.

— Все стало ся — відповів Уентворт завмираючим голосом.

— Та що то значить, Джордже? Чи ти хорий? Що тобї бракує?

— Ще гірше як хорий, Джоне, о много гірше; яби хотів, щоби я був хорий.

— То би нам нічого не помогло, що би й не стало ся. Опамятайсь ся, Джордже, виговори ся, скажи мені, що тобї на серці.

— Джоне, з мене бовваніско, послідний дурак, хоч віддати мене до дому божевільних!

— Припустім, що й так — щож далше?

— Я повірив жєнщині — дурачєско з мене, а тепер — тепер — ах Боже!

Кенйонові стало свитати в голові.

— Може — може тут Міс Брюстер причім? — спитав він.

— При всім, при всім!

— Ну, то хїба дала тобї гарбуза, Джордже?

— Хто, тотя людина? Тепер вже ти аду-рив, Джоне, коли гадаєш, що я би єї питав.

— Мій здогад таки трохи оправданий, коли звачиш, що ти „тій людині“ посвячав до си весь свій час на кораблі та хвалив єї на всю губу! Але в якій она звязи з твоєю гризотою?

Уентворт схопив ся був і бігав по каюті як той зловлений лев в клітці.

— Не знаю, як тобї то сказати, Джоне, — казав він — але мушу тобї сказати.

— Ходи зі мною на поклад.

— За ніщо в світі!

— Тепер підеш зі мною на свѣжий воздух — відозвав ся Джон енергично. — Тут так душно, що чоловік аж віддихати не може, а впрочім може нас хтось в кабінах скорше підслухати як на покладі. — Оказавши то вхопив він свого товариша попід руку і витягнув его з комнати.

— Держи ся добре на ногах, Джордже — сказав він підпирajući его. — Від свѣжого воздуха тобї полегшає.

Через якусь хвилю ходили они на покладі то сюди то туди, але Уентворт і словом не відзивав ся. Та й Кенйон мовчав. Наконєц спитав Уентворт ні з сего, ні з того:

— Ти пригадаєш собі Ріверса, правда?

— А вжеж.

— Він був сотрудником тої нужденної газети „Нью-йоркского Аргуса“.

— Так він був его заступником, але причім тут Міс Брюстер?

— Та й она також при „Аргусі“.

— Уентворте! Ти хїба зкартуєш!

— Не жартую.

— А она тут для того, щоби розвідати ся у нас про міни?

— Так і єсть. Коли Ріверсові не удало ся, то она пробовала свого щастя з нами.

— Джордже! — відозвав ся Кенйон і пустив нараз его руку та вплив в него очи — що ти їй сказав?

— Тож то й нещастє. Я їй все сказав.

— Алеж Уентворте, як ти міг...?

— Знаю вже знаю, що хочеш мені сказати. Я вже то собі сто разів казав а не раз і більшим огірченєм як ти.

— Чи ти їй може й мов справозданє... — Вєсь, кожду дрібничку зрадив їй. Чуєш? Вєсь! А она тепер то пустить з Квин-ставна каблем до Нью-Йорку.

І Н С Е Р А Т И.

Тягнене . . . . Головна виграна
30.000 Кор.
 . . . невідкрито
25-го червня 1901 вартости

Льоси М. Йонаш, Віктор Хаас і
 Конкордія по I кор. Сп-а, Кіц і Штоф, М. Кляр-
 поручають: фельд, М. Файгенбавм, Со-
 калъ і Лілтен, Самуелі і
 Ляндав, Авг. Шеленберг.

Дуже красний образ комнатний
 представляючий

„ПРИЧАСТЕ”

малюваний артистом Бзерским в природних красках.
 Величина образа 55×65 цтм.

Ціна образа **6 корон** разом з поштовою пересилкою.

Набути можна у

Антоня Хойнацкого, Львів
 ул. Руска ч. 3.

„НЕКТАР”
 Головний склад у Відни, VI., Webgasse 28.

Товариство для торгівлі і складів чаю
Братів К. і Ц. Попов у Москві.

Ц. і к. надворні доставці Австро-Угорщини. Доставці Двора царско-російського.
 Надворні доставці кор. Вел. королів: Греції, Швеції і Норвегії, Бельгії і Румунії.

Золотий медаль в р. 1892. | **Grand prix** | Золотий медаль
Grand prix в р. 1900, | найвища відзнака на виставі | найвища відзнака на виставі
 найвища відзнака на загаль- | в Антверпені 1894 р. | в Штокгольмі 1897 р.

Ц і н н и к.

Ціни в коронах за одну коробку російської ваги (1 фунт. рос. = 410 грам.)

Вага пачки в фунт. рос.	№. 0	1	2	3	34	4	5	6	7	8	Чай з Цейлоу
1/1	15.20	11.—	10.—	9.—	8.20	7.60	6.70	5.80	5.20	4.30	6.70
1/2	7.60	5.50	5.—	4.50	4.10	3.80	3.35	2.90	2.60	2.15	3.35
1/4	3.80	2.75	2.55	2.25	2.05	1.90	1.70	1.45	1.30	1.10	1.70
1/8	—	—	—	—	1.05	—95	—85	—75	—65	—55	—85

При закупні за 20 корон, транспорт і опаківане безплатно.

MAYER'S CONVERSATIONS-LEXIKON

Пяте цілком перероблене і побільшене видане, повне.

В 17-ох дуже хорошо опрацьованих томах з шкряганими хребтами і рогами, обіймає: **100.000** статей, **17.500** сторін тексту, **10.000** ілюстрацій, карт і плянів, **1000** таблиць і додатків, **158** ілюстрацій хромолітогр., **290** карт.

Крім того два томи доновняючі і один том спису (Registerband).

Разом 20 томів по зр. 6.

Поява нового видання того твору, одинокого в загальній літературі, єсть літературним явищем не малої ваги. Розійшлось его в 4-ох виданнях більше як півтора мільярда примірників і придбало собі заслужену славу, як найвеличавіший сучасний твір, як словар людського знання.

Той лексикон можна дістати в комплекті, всі томи нараз на сплату **по 3 зр. місячно.**

Замовленя приймає **А. ЛЯНДОВСКИЙ,** Львів, Пасаж Гавсмана.